

HENNING MANKELL

MÖRKRETS HJÄRTA

Sommaren brukar jag använda till omläsningar av böcker som följt mig genom åren. Det är en särskild sorts inspirerande upplevelse att läsa en bok för kanske femte gången och göra nya upptäckter. "Röda Rummet" av Strindberg är en sådan bok. Hans språk överraskar ständigt med sin vitalitet. Och innehållet! Trots att boken skrevs för 126 år sedan har den fortfarande något att säga oss. Satiren över det svenska samhället har inte mist sin bärkraft.

Isomras läste jag om "Mörkets Hjärta" av Joseph Conrad. Säkert var det fjärde eller femte gången. Första gången jag läste boken var jag i tjugoårsåldern. Då uppfattade jag den som en avslöjande berättelse om den europeiska kolonialismens framfart i Afrika och en värld som inte längre fanns.

Nu när jag läser om boken igen tänker jag att den inte bara beskriver den brutala kolonialismen i ett historiskt perspektiv. Den har också giltighet idag.

Naturligtvis huggar vita plantageägare inte längre händerna av sina gummiarbetare om de inte lyder order och utför sitt arbete.

Plundringen av den afrikanska kontinenten utförs idag med andra instrument, brutaliteten är mer subtil.

När europeiska koloniserare for med sina kanonbåtar längs floderna eller kusterna och avlossade sina maskingevär mot människor som skymtade på stränderna, är det en beskrivning av ett skeende under en viss tidsperiod.

Men även om kanonbåtarna idag har försvunnit har mycket lite ändrats i grunden. För Europa är Afrika fortfarande en kontinent som betyder råvaror, till lägsta möjliga pris. Afrikanska försök att själva förädla sina råvaror bekämpas ihärdigt – och under lång tid har Världsbanken varit västvärldens bästa allierade.

Det räcker att tänka på cashewindustrins sammanbrott i Moçambique. Idag antyder Världsbanken att "man kanske gjorde fel" när det gäller cashewindustrin i just det landet. Men att tänka sig att Världsbanken tog sitt ansvar och betalade skadestånd till landet och alla de som drabbades av bankens "rekommendationer" är naturligtvis en omöjlighet.

Skrapar man på fernissan lyser samma grundinställning igenom som den som beskrivs i "Mörkets Hjärta". Afrika ska tillhandahålla råvaror, så billigt som möjligt, ingenting annat.

"Mörkets hjärta" skrevs för 100 år sedan. Men den tål alltså att läsas om. Afrika idag är politiskt fritt. Men utplundringen av kontinenten pågår fortfarande.

SOME RIGHTS RESERVED

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Ingå bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.